

touw gezet te zijn door een niet onhandigen pettenfabrikant.

Daarbovenop schijnen er ook menschen te zijn, die zeer ernstige principiële bezwaren tegen deze mutsen- en pettenbeweging hebben.

Ik weet niet welke verschrikkelijke principia men er al achter gevonden heeft.

Men vraagt mij raad en verzoekt me in „De Reformatie” mijn meening te zeggen.

Dat wil ik met alle genoegen doen.

Ik vind die mutsen- en pettenbeweging een dood-onschuldige jongens- en meisjesvermaak.

Alle eeuwen door zijn er in alle landen scholen geweest, die een uniform droegen. Meestal werd die uniformiteit dan gezocht in het hoofddeksel.

Onze Oosterburen hebben zooiets ook gedaan in een tijd toen wij het niet deden en in de lage landen bij de zee werd in vroeger eeuwen een dergelijk hoofddeksel gedragen, toen het bij onze Oosterburen nog niet in de mode was.

Vooralsnog kan ik niet zien, dat er een bepaald zondige bron is, waaruit de neiging van de jongemensen, om zich door zulk een hoofddeksel te onderscheiden, voortkomt.

En zoolang er geen zondige tendenzen achter liggen en zulk een beweging komt spontaan op bij de jongelui, waarom zouden wij er dan bezwaar tegen hebben, dat zij zulk een plezierje hebben?

Laten we toch werkelijk niet ook onschuldige jeugd-neigingen den kop indrukken.

We moeten onze jeugd al genoeg verbieden; we moeten al dikwijls genoeg zeggen, dat zij niet van de wereld zijn en dat ze dat moeten toonen; laten wij niet ook nog hun dwingen dingen na te laten, die werkelijk niet anders zijn dan een erg onschuldige liefhebberij.

Of het dan zoo'n kunst is om er dan iets zondigs in te vinden?

O neen, een groote kunst is het niet.

Men kan zeggen, dat het hoogmoed is; men kan zeggen, dat er fascistische tendenzen achter schillen; men kan zeggen, dat het ijdelheid is.....

Dit alles kan men zeggen.

Maar als men zooiets zegt, dan geloof ik toch, dat men er naast is.

Ik zou wel eens willen vragen: kunnen we niet elke menselijke handeling en elk menselijk plezierje op die wijze onder één of andere ongerechtigheid rangschikken?

Het komt immers bij deze dingen op het hart aan.

En voor zoover ik het kan nagaan, is hier niet anders dan een spontane neiging naar een zekere solidariteits-beleving en naar een voldoening aan een wensch, die al generaties lang onder de jeugd heeft geleefd.

Wij hebben vroeger op het Kamp Gymnasium ook al eens een poging gedaan uniformpetten te krijgen; toen mocht het niet.

Het mocht niet, omdat „men” het „onzinnig gedoe” vond.

Laten wij het desnoods gedoe vinden; laten wij in het uiterste geval zeggen, dat we den „zin” er van niet kunnen nabeleven.

Maar laten we verder ditmaal nu eens onze jongelui hun gang laten gaan.

Zij doen er immers niets mee tegen God of tegen goede zeden.

J. W.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Kentering?

Komt er eenige kentering op het terrein van onze schoolpolitiek? Naar verluidt, staat het in onze kringen niet meer zoo paalvast, dat de verschillende conclusies van het Gewijzigd Unierapport nog altijd ons ideaal uitdrukken. Met name de tweede conclusie, dat de gemeenten niet meer zouden moeten worden belast met de bekostiging van de lagere school, zou men willen laten vallen. Het brengen van de geheele zorg voor het onderwijs aan het Rijk vindt men niet meer zoo ideaal. De wet van 1920 geeft aan de gemeenten heel wat te doen, inzake de gebouwen en voor de exploitatie en men vindt dat langzamerhand wel goed. In de groote steden vooral vindt men die afzonderlijke zorg van het Gemeentebestuur voor het onderwijs wel fijn. De verdedigers van de gedachte: „schrappig conclusie twee van bovengenoemd rapport” moeten dan ook vooral in de groote steden wonen, naar men mij vertelde.

In die gedachte werd ik versterkt door een artikel in „De School met den Bijbel” van V. G. te R. Zoo bij mijzelf heb ik die H. maar omgezet in Rotterdam en dat klopte ook, want ik ken daar wel een V. G., die het stukje best kan geschreven hebben.

Niemand zal er bezwaar tegen hebben, dat men pleit voor een andere zienswijze dan tot dusver algemeen gegolden heeft. Wij mogen best ons schuifje van de schoolpolitiek eens van alle kanten bezien of het nog wel zoewaardig is. 't Is daarbij evenwel noodig, dat we de zaak van alle kanten bezien.

De bemoeiingen van onze Gemeentebesturen met het onderwijs hebben een geschiedenis, een al te droeve geschiedenis en het mag niet anders, we

moeten ons door die geschiedenis laten leeren. Als het er over gaat, de plaats aan het vrije onderwijs te gunnen naast dat van de overheid, dan is maar altijd gebleken, dat het voor de dorpsoverheid moeilijker was dan voor de landsoverheid. En daarom kan ik het ook zoo goed begrijpen, dat men in de steden van de overheid inzake het gunnen van vrijheid niet zooveel last heeft als op de dorpen. Daar is de overheid zoo ver af, het loopt over de bureau's wat wordt aangevraagd en het gaat langs vaste regels. Maar we vergissen ons, wanneer we meenen, dat het overal zoo gaat. Op het dorp is de overheid zoo dicht bij. Daar weet men dadelijk, wie de zaak van een Chr. school aan de orde stelt. Daar komt de overheid in de persoon van den burgemeester zelf het terrein verkennen. Daar zijn allerlei dorpsgevoeligheden en de stichting van heel wat scholen in de laatste jaren is er het bewijs van, dat het nog niet zoo ideaal is, wanneer de gemeente veel wordt gemoed in de bouw van de scholen en in de exploitatie van het onderwijs. En wanneer men beweert, dat de gemeente goedkooper bouwt dan het rijk, dan meen ik daar tegenover te mogen beweren, dat ook menige gemeente duur gebouwd heeft.

Neen, dan moeten we terug tot de gedachte, dat de schoolbesturen de zaken weer meer in handen moeten nemen. Dan moeten ook voor de openbare scholen de ouders leeren optreden. Dan komen we terug tot ons oude ideaal. Nooit hebben we ervoor gestreden, dat de school overvoerd zou worden door rijk en gemeente samen. Als het rijk voor een eenvoudig ingerichte school zorgt en verder aan het particuliere initiatief overlaat, wat men meer verlangt, dan komen we tot gezonder toestanden.

Men wil zoo graag beweren, dat een gemeente toch ook vrij moet wezen in het bezorgen van wat het voor het onderwijs noodig acht. 't Is evenwel jammer voor die groote steden, dat ze menigmaal voor al die goede zorgen geen gelden genoeg hebben, maar dat ze daarin moeten leunen op de staatskas. Men kan gelooven, dat zooiets in menige plattelandsgemeente een alles behalve plezierige indruk maakt, waar men eigen zaken zuinig beheert en de landspenningen mede naar de groote steden ziet stroomen.

Voorloopig blijf ik dan ook overtuigd, dat we ons Gewijzigd Unierapport niet moeten loslaten. Wel moeten we terug van de Wet-1920, maar dan in deze richting, dat de ouders in hun particuliere verenigingen meer zeggenschap en meer zorg over de scholen krijgen. Wat men zelf moet betalen, daar is men zuinig voor. En waar het nu vaststaat, dat ons onderwijs minder moet gaan kosten — ook in Engeland, zag ik, komt men met ingrijpende voorstellen tot bezuiniging — dan moet deze gelegenheid aangegrepen worden, de stroom van ons onderwijs weer in zijn natuurlijke bedding terug te leiden. Daar zullen de scholen ook beter bij varen, dan dat ze in handen zitten van een paar voogden, die straks niet meer kunnen betalen. Het rijk waakt voor het peil van het onderwijs in vergelijking met het buitenland en de ouders komen op voor de belangen van hun kinderen.

Of hebben we dat ideaal losgelaten en zijn we al tevreden, wanneer we nu maar een gemeentelijke overheid treffen, die wel geld voor het onderwijs voteert?

Gr.

G. MEIMA.

Een veertig-jarige.

De Redactie ontving de jubileumuitgave, die de Noord-Hollandsche afdeeling van den Ned. Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag deed verschijnen ter gelegenheid van haar achtste lustrum, dat D.V. op den Tweeden Kerstdag gevierd staat te worden.

Onder den titel „Rondom het 80e Lustrum” worden in dit jubileumgeschrift, dat op artistieke wijze verzorgd werd door den „afdeelvriend” Dozy t. Naarden, vele bijdragen vereenigd. Behalve alles wat ter informatie voor den feestdag dient, zijn het artikelen van den Bondsvoorzitter, den heer A. Zijlstra en den afdeelvriend, Dr. B. A. Knoppers, een eeresalut aan de „eereleden” der afdeeling, van wie de heer C. H. van den Berg uit Hilversum nog in leven is, een terugblik op „n verleden van veertig jaren”, een geografisch overzicht van Noord-Hollands Jongelingsverenigingen op Geref. Grondslag, een foto met bijschrift van „n Historische plek voor onze afdeeling”, een korte bijdrage van elk der 17 ringen, van welke verschillende mede jubileeren, een overzicht van „Ons gewest in vogelvlucht”, en een tweetal beschouwingen over „Plattelandsglorie” en „Amsterdam”. Het geheel van 40 pagina's (in bescheiden vorm gehouden en om de kosten niet te hoog te doen zijn en opdat het „van a tot z” zal gelezen worden) is op ivoor-papier gedrukt en met mooie foto's verlicht. Voor leden der aangesloten verenigingen is het verkrijgbaar tegen den prijs van f 0,25; voor anderen is de prijs f 0,50, adres L. F. Lauring, Dintelstraat 59, Amsterdam-Zuid.

Aan het verzoek, dit jubileumgeschrift aan te kondigen, voldoet de Redactie gaarne: het verdient de belangstelling, die het vraagt.

En even gaarne voegt zij aan de aankondiging toe een woord van hartelijken gelukwensch aan de feestende afdeeling, die, onder Gods zegen, een werk van uitnemende betekenis in haar gewest mocht verrichten, bouwend en bewarend, verbindend en versterkend onderscheidene generaties van jonge mannen, vormend

velen door beginselstudie en sociale instructie. Gegroeid uit een verband van 27 verenigingen, die in 1882 te Haarlem samen kwamen, telt de afdeeling nu 102 verenigingen met een ledentotaal van 2244, bewijs, dat er met liefde en kracht is gewerkt, maar ook, dat een steeds wijder strekkende invloed uitging van de afdeeling als organisatievorm.

Tot het dankbaar gedenken van de genoten zegeningen maakt de afdeeling zich op: een morgen-, middag- en avondvergadering zullen daaraan gewijd worden in de stad, waar, nu 40 jaar geleden, de stichters der afdeeling in geloof en gebed het werk begonnen.

Moge deze gedenktag worden een blijde feestdag, die nieuwe bezieling en nieuwen ijver wekt, opdat de jubilerende afdeeling ook in de toekomst mag „dienen in oude trouw”.

REDACTIE

Galsworthy en wij.

In „De Heraut” schrijft Mevrouw Kuyper—Van Oordt:

Galsworthy wordt in onze kringen zonder restrictie gelezen, zoover ik weet. Doch niet aan allen, die boeken lezen, maar literaire waarde schatten en voorts ze aanbevelen aan anderen — niet aan die allen is de gave des onderscheids geschenken. „Wat nu meer bepaald Galsworthy's houding tegenover het Christendom en de Christelijke moraal betreft”, aldus Dr. Veldkamp, „ik heb verbaasd gestaan, toen niet lang geleden in een onzer leidende Christelijke periodieken Galsworthy werd gezegd in hoofdzaak aan „onze” zijde te staan. Men koesterde toch die illusie niet!”

En verder: „Er is geen liefde voor het Christendom in Galsworthy. Hij heeft spot voor de Christenen en minachting. Met Lennox uit The Roof (Het Dak), glimlacht hij over het feit, dat Mohammedanen, Boeddhisten, Christenen, Confucianen, allen evenzeer overtuigd zijn, dat hun geloof het ware, het goddelijke is. Hij stelt al die godsdiensten op één lijn, alle min of meer een klucht, min of meer belachelijk. Daar komt het in den diepsten grond (bij hem, Galsworthy) op neer”.

Natuurlijk laat Dr. Veldkamp aan den Engelschen schrijver overigens alle recht wedervaren, wat zijn machtig literair oeuvre betreft. Doch 't lijkt mij uittienemend, dat bij de huidige Nederlandsche Galsworthy-vereeniging een Christen-essayist eens aantoonde waar we aan toe zijn.

Ik ben blij met deze woorden. Dat niet ieder aan deze Galsworthy-vereeniging meedoet, moge blijken uit het feit, dat de Redactie van ons blad in 1931 copie over Galsworthy ontvangen heeft, waarin hetzelfde standpunt ingenomen werd als in bovenbedoelde „leidende Christelijke periodiek”, doch dat de redacteur van de er voor in aanmerking komende rubriek gelijk bezwaar tegen deze copie ingebracht heeft, als Dr. Veldkamp hier ontwikkelt. Waarom dan ook deze copie buiten ons blad gebleven is. Het doet goed, van andere zijde eens te hooren, dat dit nog iets anders is dan benepenheid of dotheid.

Het gekerm begint al.

Het was te voorzien, dat in ons vaak ondankbare, wijl-voor-het-licht-de-oogen-sluitende, landje de Chr. geref. pers zou beginnen te jammeren over de poging bij de Geref. Kerken, om te komen tot uitbreiding van wat we allemaal doen: n.l. eenige gezangen zingen. Ds. Hilbers, Chr. Geref., schrijft in zijn Kh. a.m.:

Maar met het beginsel, dat van ouds onze Gereformeerde vaders hoog hielden: in Gods huis niets dan psalmen, is nu gebroken.

Als dit ernst is, waarom doet deze auteur er dan niet naar? Want ook bij hem heeft men in „Gods huis” NIET „alleen de psalmen”.

Later:

Dat we hier niet te veel zeggen, bewijst wel de geschiedenis van de gezangen in het Ned. Herv. Kerkengemeenschap. Allereerst kan men vragen, wie waren toentertijd het sterkst voor de invoering van gezangen? Juist zij, die het meest van de zuivere Geref. leer afkeerig waren.

Zoo kan men alles op zij zetten. Wie heeft het eerst om muziekinstrumenten geroepen? 't Geslacht van Kain. Ook een beroemde kwestie. Maar tusschen het zingen van liederen, en den dwang tot het zingen van bepaalde liederen is toch zeker wel verschil? Ziet deze schrijver daar nu heusch niets van?

Eindelijk:

Ik kan niet gelooven, dat de Chr. Geref. Kerk, zoolang zij er nog aanspraak op wil maken, de voorzetting van de kerk der Scheiding te zijn, ooit gezangen zal invoeren. Hebben dan onze vaders mede hier om de versmaadheid van Christus tevergeefs gedragen? Of hebben zij dan voor onrechtmatige dingen den strijd aangebonden? Moeten wij het omgekeerde doen van hetgeen zij gedaan hebben? Dan zijn wij ook hunne zonen niet meer, die in de plaats der vaders staan.

Natuurlijk is dit weer onzuivere probleemstelling; lees maar, wat Ds. Delleman schrijft in „Aaltensche Kh.”:

Behalve de Cock, had niemand van de vaders der Afscheiding bezwaren tegen het kerkelijk gebruik van gezangen als zoodanig, maar wel tegen de verplichting om den bestaanden bundel gezangen te gebruiken. Waarom? Omdat in dezen bundel over het geheel genomen niet tot uiting komt het volle Evangelie van Gods Souvereine genade, terwijl er zelfs liederen (b.v. Gezang 53:1) en uit-

drukk
lijke d
Dat
kerke
op de
ter taf
verzu
achte
z a a m
Sterk
en Pro
al sind
tische

Overig
copieer
troost
Wij ze
dan z
nieuwe
Later do
danks D
En het
van Doce

1933
1934
angen
Temp
De tij

Natuur
dachten
gen en
een kenn
„de gezat
niet over
„leiders”
Men leze
„De Wac

Om d
onze
ring t
het zi
in he
ken.

(Zie
te Kam

Men let

Wat
wonen
meer te

Het eer

zichzelf w
verlies. O

In het

echter een
steer hier

doelt Doce

weggelopen

Maar he

Van een

tenkronke

rekenen.

Maar da

die „leidh

men tegen

wil steun

pas onder

Groshelde

En dat t

kansen kr

wille van

autoriteit

Wie in b

ziet, heeft

Ds S. Da

Maar,

Pascha

van Da

Mij du

ners met

De pro

ren.

„Op 's

Als he

Is dat

Ik weet

mezelf ant

(steeds) n

Maar ik g

aangebode

dan krije

niets. Kerst

we eenmae

In „Zeeu

artikel van

wordt gehi

der wereld

Dr Hut

het menij

phrenie)

Godsbewi

dienstzin

worden v

ietie. Gegroeid
in 1892 te
nu 102 ver-
bewijs, dat er
dat een steeds
afdeeling als
en zegenings-
middag- en
worden in de
ers der afde-
te feestdag, die
opdat de jubi-
ag „dien in

REDACTIE.

WJH

vorthy en wij.

r—Van Oordt:

nder restrictie

allen, die boe-

ten en voorts

a die allen is

Wat nu meer

het Christen-

idus Dr Velt-

niet lang ge-

e periodieken

in „onze” zijde

niet!”

t Christendom

Christenen en

et Dak), glim-

ten, Boeddhis-

zeer overtuigd

ke is. Hij stelt

a of meer een

unt het in den

neer”.

in Engelschen

ren, wat zijn

lijkt mij uit-

sche Galswor-

rens aantoon-

eder aan dese

en uit het feit,

pie over Gals-

de standpunt

leidende Chris-

an de er voor

bezwaaar tegen

amp hier ont-

titen ons blad

zijde eens te

enepenheden of

arm begint af-

t ondankebare,

dje de chr.

de poging bij

iding van wat

ingen. De Hil-

onze Gerefor-

huts niets

auteur er

heeft men in

ijst wel de ge-

d. Herv. Kerk-

on, wie waren

ng van gezan-

zuivere Geref.

heeft het eerst

acht van Kain.

en het zingen

van bepaalde

deze schrijver

ref. Kerk, zoo-

ken, de voort-

ijn, olt gezan-

ren mede hier-

eefs gedragen?

te dingen den

gekeerde doen

wij ook hunne

vaderen staan.

ustelling; lees

ltensche Kh.”.

de vaders der

ik gebruik van

de verplicht-

idel gezan-

adat in dezen

ot uiting komt

ereine genade.

53:1) en uit

drukkingen in voorkomen, waarin een onschijn-
lijke deugdeleer gehuldigd wordt.

Dat „de Afgescheidenen” principieel niet tegen het
kerkelijk gebruik van gezangen waren, bleek duidelijk
op de Synode van 1896, waar een verzoek van Tiel
ter tafel was, om een commissie te benoemen tot het
verzamen van een bundeltje gezangen. De Synode
achtte dit echter, na ernstige overweging niet raad-
zaam.

Sterke voorstanders van gezangen waren Ds Gispén
en Prof. Brummelkamp, terwijl ook Prof. Lindeboom
al sinds 1875 om de invoering van Nieuw-Testamen-
tische liederen geroepen heeft.

Overigens, als we in 1934 de vaderen van 1834 in alles
copieëren moeten, dan ziet het er droevig uit. Een ding
troost ons: dan verdwijnt dadelijk de Chr. Geref. Kerk.
Wil ze zich veranderen, naar de Acte van Afscheiding,
dan zullen we met genoegen nog een poosje met de
nieuwe liederen wachten, als het soms daarop vast zit...
Later doen de Chr. Gereformeerden toch ook mee, on-
danks Ds Hilbers. Zulke logica verteert zichzelf.

En hetzelfde geldt van deze z.g. geschiedbeschrijving
van Docent Van der Schuit:

1933 de gezangen op de Synode-tafel.

1934 de herdenking van den strijd tegen de ge-
zangen!

Tempora mutantur, et nos mutamur in illis.

De tijden veranderen en wij veranderen met hen.

Natuurlijk is het weer een onwetenschappelijke ge-
dachtenfout. De Cocks strijd tegen bepaalde gezan-
gen, en tegen den zang-dwang om te tooveren tot
een kenmerkenden beginselstrijd der Afscheiding tegen
„de gezangen”, dat zou een wetenschappelijk geweten
niet over zich kunnen krijgen. Waarom blijven deze
„leiders” niet trouw aan de voormalige Chr. Geref. Kerk?
Men leze slechts volgende historische herinnering uit
„De Wachter” (een citaat uit Brummelkamp):

Omdat we nu gelukkig zoover zijn, dat
onze Synode in hare jongste vergade-
ring te Utrecht de wenschelijkheid van
het zingen van gezangen in onze kringen
in beginsel duidelijk heeft uitgespro-
ken.

(Zie de Handelingen der Synode, uitgegeven
te Kampen, 1877, artikel 149, blz. 63).

Men lette ook op volgende uittaling van den Docent:

Wat heeft men ten slotte met zoo’n bundeltje ge-
wonnen? Niet veel. Hier is voor de Geref. Kerken
meer te verliezen dan te winnen.

Het eerste zinnetje is wel leuk: het bundeltje is op
zichzelf winst. Geen zonde dus, want die is altijd
verlies. Onthouden.

In het licht van dit eerste zinnetje is het tweede
echter een diepe afgrond. Want het bewijst in welke
steer hier gedacht, en opgevoed wordt. Natuurlijk be-
doelt Docent v. d. S., dat er wel eens mensen konden
wegloopen naar een anderen genadewinkel. („Kerk”).

Maar heel die wijkelijstheorie is van God vervloekt.

Van eenvoudige mensen kunnen we zulke gedach-
tenkronkels best verdragen; we willen er ook mee
rekenen.

Maar dat zulke dingen gezegd worden door mensen,
die „leiding” willen geven, en op wier penproducten
men tegenwoordig onthoudt wordt, als men de Chr. pers
wil steunen, dat teekent wel de situatie, die ik nog
pas onder woorden bracht in aansluiting aan Prof.
Grosheide’s tweede artikel over kerk en politiek.

En dat werkt ontbinding; een ontbinding, die te meer
kansen krijgt, naarmate men zulke ontbinders om der
wille van de samenbinding met een valschen schijn van
autoriteit bekleedt, o ironie.

Wie in bovenstaande citaten niet de drogredenen door-
ziet, heeft het nog niet ver gebracht.

De aangeboden liederen.

Ds S. Datema schrijft in „Soester Kb.”:

Maar, zeg eens, mijn waarde, vindt gij nu waarlijk
Paschen, De Opstanding en Pinksteren
van Da Costa zoo verheffend?

Mij dunkt, de beroemde zanger heeft wel wat schoo-
ners met zijn lier ons gegeven.

De prachtverzen h.v. over de wederkomst des Hee-
ren.

„Op ’s Hemels wolken zal Hij komen.”

Als het nu zoo iets was?

Is dat ook niet het oordeel van „De Reformatie?”

Ik weet de meening der redactie als geheel niet. Voor
mezelf antwoord ik: ik ben het met Ds D. eens, dat er
(steeds) nog mooiere verzen te vinden (zullen) zijn.
Maar ik geloof, dat we daarmee thans dezen concreet
aangeboden bundel niet moeten in den weg staan, want
dan krijgen we inplaats van de nog mooiere heelemaal
niets. Eerst dit, dunkt mij; en dan kunnen we later, als
we eenmaal over de brug zijn, verder zien.

Godsbewijs?

In „Zeeuwisch Kbl.” schrijft Ds P. v. Dijk over een
artikel van Dr Hutter in „Predikant en Dokter”. Daarin
wordt gehandeld over zielszieken, die den ondergang
der wereld „beleven”:

Dr Hutter vindt dit constante verschijnsel bij deze
het menigvuldigst voorkomende zielsziekte (de schizo-
phrenia) zoo merkwaardig, dat hij van een nieuw
Godsbewijs wil spreken. „Immers wanneer de gods-
dienst bij alle volkeren een bewijs mag genoemd
worden voor het bestaan van God, dan is het feit, dat

de omwoeling van den geest door het meest veelvuldig
ziekteproces van de ziel, religie te voorschijn brengt,
niet minder een bewijs van dit bestaan.”

Hij noemt dit het Godsbewijs uit de patho-
logie.

Ds v. Dijk merkt hiertegen op:

Deze zielszieken toonen in hun oordeel-beleving op-
nieuw aan, dat diep in het hart bij den mensch de
gedachte aan God zetelt, en hoe sterk de indruk is,
dat Hij oordeelen zal naar hetgeen wij gedaan heb-
ben; aanwijzingen waarop vroeger zelfs het ontolo-
gische en het morele bewijs voor Gods bestaan werden
gebouwd.

Van een nieuw bewijs zouden we liever evenmin
bij deze verschijnselen willen gesproken zien, als zelfs
van een bewijs als zoodanig.

Nog eens: bewijzen kan men het bestaan Gods niet.
De redeneering van Ds v. Dijk lijkt ons juist.

„En vromelijk tegen de zonde...”

In „De Wachter” schrijft Dr B. A. Knoppers (Vragen-
bus):

Ten slotte heeft onze broeder deze vraag: „Het
dankgebed na den doop heeft deze zinsnede:
„en vromelijk tegen de zonde, den duivel en zijn
gansche rijk strijden en overwinnen moge”. Mag dat
„vromelijk” wel worden vervangen door „dapper”?

Antwoord. Voorzeker. „Vromelijk” beteekende
in het Nederlandsch der 16e en 17e eeuw „dapper”.
Deze beteekenis is voor ons verloren gegaan. Onder
„vromelijk” verstaan wij tegenwoordig iets gansch
anders.

Kwestie-Ubbink: de laster in „Woord en Geest”.

Ds W. H. Gispén schrijft in „Schev. Kb.” in verband
met de jongste part. syn. (men leze ter zake Kerknieuws
in ons vorig nr):

Wat teerste betreft — hebben we de zelf-beheer-
sching van den voorzitter Dr Dijk, bewonderd tegen-
over de gezochte verdediging van Dr Ubbink, van zijn
weigeren tot eene samenspraak met de commissie
van onderzoek en tot de van hem geverde verbetering
der lasterlijke publicatie in „Woord en Geest”.

Ik geloof, dat bij bijna allen, die toelisterden, geen
andere indruk is gewekt, dan dat de appellat niet is
een reformator maar een droeve figuur, die op som-
mige oogenblikken door zijn houding en antwoorden
het medelijden opwekte.

En over de zaak zelf:

En wat de hoofdzaak betreft, die in het geding is,
zijn opvatting van de Schrift-inspiratie wijkt, bij-
kens de schriftelijke antwoorden, door hem op een
tental door de commissie gestelde vragen gegeven —
zoo ver af van de Gereformeerde belijdenis, dat
wij, gewone dominees, onderlingen en leden der Geref.
kerk elkander met verbazing aanzagen toen we ook
hoorden, dat Dr Ubbink geene gravamina (bezwaren)
had tegen de Gereformeerde belijdenisschriften.

Als h.v. de brieven van de Apostelen in de Heilige
Schrift geacht worden als brieven op gewone wijze
tot stand gekomen, als brieven van geloovigen, die de
verlichting van den Heiligen Geest hebben, zal iedere
Gereformeerde belijder terstond de dwaling herkennen.

En dan toch geen bezwaar tegen de Gereformeerde
belijdenis!

Publiciteit.

Ds Gispén schrijft in hetzelfde orgaan over dezelfde
synode:

In een dagblad werd reeds den volgende avond het
gehele besluit inzake de tucht op het leven van een
niet eervol ontslagen predikant onder noemen van zijn
naam bekend gemaakt.

In dit geval lijkt me de publiciteit te groot en
voorzoover we ons herinneren ook niet gebruikelijk te
zijn geweest.

Men zal na wat ik verleden week schreef, van mij
hierop geen critiek verwachten. Alleen acht ik de synode
zelf aansprakelijk voor wat Ds Gispén hier afkeurt;
zij heeft in haar officieel verslag de publicatie gedaan,
nog wel zoo opzettelijk als „maar kon (na een comité-
generaal).

Ds Berkhoff over een stelling.

Ds De Bondt schrijft in „Leidsche Kb.” over Ds Berk-
hoff, die, ondanks het compromis met zijn kerk (geen
propaganda maken voor het chiliisme), daarmee rustig
doorgaat. Ds De Bondt merkt op:

In het laatste nummer komt nu een merkwaardige
opmerking voor aan het adres van Dr G. C. Berkouwer,
die pas aan de Vrije Universiteit is gepromoveerd.

In zijn dissertatie over de verhouding van geloof
en openbaring in de nieuwe Deutsche theologie,
heeft hij over ons standpunt niet gehandeld. Maar
wel vond hij het nodig, onder de stellingen ook
deze te poneeren: „Zacharia 10: 9 biedt geen grond
voor het alternatief van Ds A. M. Berkhoff (De
Christusgeëering, 1929, pag. 197): „of Zacharia’s
woord blijkt van achteren, doordat het niet vervuld
is, „Goddelijke autoriteit te missen”, of het moet nog
vervuld worden”.

Het is ons niet bekend, of bij de promotie naar het
Schriftuurlijk bewijs voor deze stelling is gevraagd.
Maar wel vinden wij het reeds zoo een leemte, dat er
in dissertatie of stelling niet één grond voor deze
uitspraak wordt aangegeven.

Dit is zonderling.

Ds Berkhoff zal toch wel op de hoogte zijn van
de beteekenis van een stelling achter een dissertatie?

Een stelling wordt geponeerd. Daar is het een
stelling voor. Natuurlijk is daarover te praten. Want
het primaire karakter van een stelling is, dat zij
disputabel is.

De publieke verdediging van proefschrift en stel-
lingen is er voor, o.a. om het geponeerde in de
stellingen, bij aanval, te argumenteeren en te
verdedigen.

Het is dus ongemotiveerd om Dr Berkouwer te ver-
wijten, dat hij in zijn dissertatie hiervan niet
spreekt.

Daardoor wordt die heele opmerking zonderling.

Tot zoover Ds De Bondt. Inderdaad, het is zonder-
ling, dat de eene maal iemand verweten wordt, dat
hij een boek niet aanhaalde, vóór het verschenen was,
en de volgende maal een ander, dat hij niet argumen-
teerde, waar de argumentatie niet te wachten was.

K. S.

BOEKBESPREKING

Traktaatjes „Filippus”.

Uitgave J. B. v. d. Brink & Co., Zutphen.

Aan de Redactie werd wederom toegezonden een serie
traktaatjes van „Filippus”.

Met genoegen wil ik op de bekende uitgave weer even
de aandacht vestigen. Wat hier geboden wordt, is voor
onze Evangelisatie-commissies zonder nader onderzoek
bruikbaar. Goede en geschikte Evangelisatie-lectuur.

Natuurlijk — menschenwerk, en dus kan iemand over
dit of dat wel eens een opmerking maken. Niet alles
wat we doen slaagt evengood. Maar, en dat acht ik een
voornaam ding: deze traktaatjes brengen in de taal van
den hedendaagschen tijd het Evangelie van Jezus Chris-
tus. Zóó, dat niemand eerst behoeft na te lezen, of het
wel in overeenstemming is met het Woord van God.

Er zijn ook uitgaven, waarbij men dat zeer nauwkeu-
rig moet doen. Waarbij geschift moet worden tusschen
het al en niet bruikbare. En dat is voor een commissie
verdrietig en tijdroovend werk.

Voor uitdeeling schaffe men zich deze lectuur aan
C. B.

Kerstnummer van het Maandblad van de Ge-
reformeerde Vereeniging voor Drankbe-
strijding, adres C. Buitendijk, Willemsparkweg
217, Amsterdam, met een drietal illustraties naar repro-
ducties, en artikelen: In den menschen een welbehagen,
Vrede op aarde, De predikant en de geheelonthouding,
Brieven aan een vriend te Schiedam, Kerstmis, Oud- en
Nieuwjaar, Haast, Juist wij, Vallende ziekte, Vrolijke
zenuwen, Onbeslistheid, Goud, Wierook, Myrrhe, Een
woord tot de weifelaars, Alcohol en de jeugd, Een maas-
staf, Drankzucht en Ontucht, Waarom Drankbestrijder,
Wachtend op Vader (vers), Een klacht die een aanklacht
is, Een woord tot de jeugd, Het Nazireërschap, Slot-
woord. De bijdragen zijn van de hand van de heeren Los,
Scheeps, Berkhoff, Minderaa, Kruijswijk, van Herken,
Baas, Ds D. v. Dijk, Smelik, Hoogland, Toebes, Mol-
enaar, Ponstein, Schop en de dames Mevr. Diepenhorst,
Meyr. Havelaar. Een Feuilleton is ontleend aan „Het
Blauwe Boek” van J. P. Revers, Dordrecht. De oplaat
van dit goed verzorgde Kerstnummer is 35.000 ex.

Kalenders 1933.

Aan de kalenders voor 1933, die ook dit jaar weer
in velerlei vorm worden aangeboden, heeft de Firma
La Rivière & Voorhoeve te Zwolle twee aan-
trekkelijke bijdragen toegevoegd, een week- en een dag-
blockkalender. De eerste is de „Elf Provinciën
Weekkalender” (gewone editie f1.75, luxe ed. f2.50),
die op een bloc van 13 bij 22 c.M. (t’schild is 22 bij 32)
52 prachtfoto’s brengt van schilderachtige plekjes, mo-
numentale gebouwen en karakteristieke figuren uit de
elf provinciën. De diepe en scherpe reproducties van
deze foto’s, die kunst-opnamen zijn, maken dezen kalen-
der tot een fijne wandversiering, die iedere week een
ander, maar altijd een artistiek aspect heeft. De gouden
letters op het overigens sobere schild verhoogen den
haschaafden indruk. De tweede, een kalender in gewoon
formaat met schild en opgeplakt bloc, is de „Neer-
landia blockkalender” (gewone editie f2, luxe ed.
f2.75). Het door kunstenaarshand vervaardigde schild
geeft in crayon-teekening de Sint-Nicolaaskerk met
Schreierstoren te Amsterdam. Het bloc bevat, in een
formaat van 9 bij 12 c.M., 365 foto-reproducties van stads-
gezichten, landschappen, belangrijke gebouwen, enz.
Ook deze reproducties zijn helder en elken dag weer
van een ander schoon. De bladen van beide kalenders
zijn overvloedig waard, dat ze bewaard blijven. Van
de datum-aanwijzingen ontdaan, wat zonder schade voor
de afbeelding gebeuren kan, vormen ze een mooie col-
lectie platen. Daarom heeft de Uitgeverij er goed aan
gedaan, een album bij de kalenders beschikbaar te stel-
len, dat, met de goud-letters „Neerlandia” en „Elf Pro-
vinciën” op den omslag, een blijvende verzameling van
heel mooie Nederlandsche beelden kan doen aanleggen.
De prijs van het album (van 26 bladen in formaat 25
bij 32 c.M.) is f2.25.

De Firma J. N. Voorhoeve te Den Haag gaf,
als ieder jaar, een weekkalender in klein formaat (11
bij 18 c.M.), die men naar believen kan neerzetten of
ophangen, met op het bloc achter elken datum een
tekst en plaats voor verjaardagsnotities. Op het ge-
kleurde schild zijn twee arenden afgebeeld, hoog in
de bergen en is de tekst gedrukt: Die den Heere ver-
wachten, zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden.
Een goudrand geeft aan het geheel een sierlijk
aanzien.

De Geref. Vereeniging voor Drankbestrij-
ding bracht een kalender met artistiek schild in goud
en blauw, en een bloc van 12 maandbladen, die telkens
aan de onderzijde, in zwart op goud, een uitspraak
bevatten van een der voormannen uit de beweging. Het
formaat van dezen kalender is 20 bij 32 c.M.